

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Ing. Mgr. Martinem Jakubem
Brusem
ve věci

žalobců:

- a) S. H. A. I., narozený „X“,
 - b) F. H. A. I., narozený „X“,
- státní příslušnost Irák,
t. č. pobytem v Zařízení pro zajištění cizinců, sídlem Jezová 1501, 294 21
Bělá pod Bezdězem – Jezová,
zastoupení Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.,
sídlem Kovářská 939/4, 190 00 Praha 9,

proti

žalované:

Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje,
sídlem Masarykova 930/27, 400 01 Ústí nad Labem,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 10. 2018, č. j. KRPU-196798-27/ČJ-2018-040022-SV-CV,

takto:

I. Žaloba se **zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobci se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě domáhal zrušení rozhodnutí žalované Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, ze dne 6. Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

10. 2018,
č. j. KRPU-196798-27/ČJ-2018-040022-SV-CV, kterým byl žalobce a) podle § 124 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 124 odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zajištěn za účelem správního vyhoštění a doba trvání zajištění byla stanovena na devadesát dnů ode dne omezení osobní svobody.

Žaloba

2. V žalobě žalobci namítali, že žalovaná porušila § 124 zákona o pobytu cizinců ve spojení s čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, § 179 zákona o pobytu cizinců ve spojení s čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků a čl. 3 Úmluvy proti mučení, čl. 3, 5 a 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 3 Úmluvy o právech dítěte a dále § 3, § 50 odst. 2 až 4, § 52 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Žalobci konstatovali, že žalobci b) je šestnáct let, tudíž představuje dítě ve smyslu Úmluvy o právech dítěte. Žalovaná proto v řízení o zajištění musí zvážit všechny aspekty uvedené v obecném komentáři Výboru OSN o právech dítěte č. 14 z roku 2013 a uvést, proč je dané opatření podle jejího názoru v souladu s nejlepším zájmem dítěte. Žalobci podotkli, že zajištění dětí může v celé řadě aspektů odporovat jejich nejlepším zájmům a je odborně prokázáno, že dítě trpí poškozením svého duševního a tělesného zdraví v důsledku stresu vyplývajícího ze zajištění a prožívá traumatickou zkušenost. Žalobci poukázali na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. 7. 2016, č. 33201/11 (R. M. a ostatní proti Francii), podle kterého se nezletilé dítě nachází v situaci extrémní zranitelnosti a tento fakt převažuje nad skutečností, že se jedná o neregulérního migranta; soud v dané věci posuzoval tři faktory: věk dítěte, délku jeho zajištění a způsobilost místa pro pobyt dětí, přičemž shledal, že sedm dnů trvající zajištění překročilo nezbytně nutnou dobu (podobně též v rozsudcích téhož soudu ze dne 12. 7. 2016, č. 76491/14 a č. 24587/12). Žalobci dodali, že podle rozsudku č. 33201/11 platí, že ačkoli je ubytování dítěte s rodiči v principu v nejlepším zájmu dítěte, není v souladu s čl. 5 odst. 1 písm. f) [neuvedeno jakého předpisu; pozn. soudu], pokud státní orgán při svém rozhodování zároveň nezváží méně omezující alternativy zajištění. Žalobci zmínili také rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věci Muskhadzhiyeva a další proti Belgii a Popov proti Francii, v nichž byly úřady kritizovány za to, že neprověřily, jestli je umístění dětí do detenčního centra poslední možností, pro kterou není dostupná jiná alternativa. Žalobci dále odkázali na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. 7. 2016, č. 11593/12, na zprávu Zvláštního zpravodaje OSN pro práva migrantů z roku 2009, na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Azs 39/2015 a na rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 41 A 71/2016.
3. Konkrétně žalobci zdůraznili, že žalobce b) je zranitelné dítě, Jezíd pocházející z válečné oblasti, kde byli Jezídi vystavováni válečným zločinům a zločinům proti lidskosti. Žalobce b) vyjádřil obavu z násilí ze strany islámského státu a obavu o svůj život. Podle žalobců lze Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

očekávat, že žalobce b) je v důsledku kontextu, ve kterém vyrůstal, traumatizován a může trpět posttraumatickým stresovým syndromem. Z těchto důvodů měla podle nich žalovaná přistupovat k dítěti s maximálním zřetelem, což neučinila. Dodali, že až na žalobce b) napadené rozhodnutí zcela zásadně dopadá, jakoby v něm vůbec nefiguroval. Jeho práva, zájmy a dopady zajištění reflektovala žalovaná pouze okrajově, téměř se jimi nezabývala. Žalovaná podle žalobců ani jednou nezmínila institut nejlepšího zájmu dítěte, rozhodnutí nebylo motivováno snahou zajistit tento zájem, a došlo tak k hrubému porušení práv dítěte. Žalobci uvedli, že s ohledem na nejlepší zájem dítěte, jeho věk a zranitelnost se žalovaná měla zabývat alternativou k jeho zajištění, zejména pak umístěním do vězeňského prostředí v Příjímacím středisku v Zastávce u Brna. Žalobci sice svolili, aby byl spolu se žalobcem a) umístěn v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová i jeho nezletilý bratr, z napadeného rozhodnutí však není zřejmé, zda byli dostatečně poučeni o alternativách; v případě řádného poučení by se s největší pravděpodobností rozhodli pro příjímací středisko. Zdůraznili, že žalovaná v napadeném rozhodnutí alternativy k detenci vůbec nereflektovala a naopak tvrdila, že společné umístění v zachytném středisku je nejlepší možnou alternativou. Doplňili, že Česká republika je dlouhodobě kritizována za to, že k umisťování dětí do detenčních center pro cizince nedochází pouze v krajních případech, a podotkli, že Výbor OSN pro práva dítěte vyslovil, že osoby mladší osmnácti let by do detenčních zařízení pro cizince neměly být umisťovány vůbec.

4. Žalobci připustili, že podmínky v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová se kontinuálně zlepšují, k dispozici jsou volnočasové aktivity, byla omezena přítomnost ostatních dětí a dalších bezpečnostních prvků v areálu. Připomněli však, že dítě pobývá a všechny tyto aktivity vykonává v zařízení vězeňského typu, s nemožností zařízení opustit podle své vlastní vůle či vůle rodičů a se silnou přítomností bezpečnostních složek. Žalobci poznamenali, že i podle stanoviska Veřejné ochránkyně práv ze dne 8. 6. 2017 zařízení splnilo dosavadní doporučení pouze částečně a s ohledem na průměrnou délku pobytu 55 dnů může zajišťování rodin ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva představovat porušení čl. 3 Úmluvy o právech dítěte. Podle žalobců má silná přítomnost bezpečnostních prvků a složek negativní dopady na psychické zdraví dítěte, nicméně žalovaná nijak neprovéřovala individuální psychický stav žalobce b) a možné dopady jeho umístění do vězeňského prostředí. Podotkli, že dobré materiální podmínky zajištění ještě samy o sobě nemohou být zárukou, že zajištění neporušuje čl. 3 Úmluvy o právech dítěte.
5. Ve vztahu k délce zajištění žalobci namítali, že žalovaná automaticky přistoupila k zajištění na maximální možnou dobu, přičemž ignorovala zranitelnost dítěte a jeho nejlepší zájem, když vycházela pouze z relevantních ustanovení zákona o pobytu cizinců, nikoli z Úmluvy o právech dítěte a dalších mezinárodněprávních dokumentů. Žalobci upozornili na to, že Evropský soud pro lidská práva v minulosti konstatoval porušení čl. 3 Úmluvy o právech dítěte při zajištění v délce sedmi dnů, přičemž v daném případě je délka zajištění dvanáctinásobná, a také z tohoto důvodu je podle žalobců zajištění nezákonné.
6. Zajištění cizince představuje podle žalobců velmi citelný zásah do jeho osobních práv, a proto může být realizováno jen na základě podmínek vymezených zákonem o pobytu cizinců a čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Konstatovali, že podmínky omezení osobní svobody stanovuje i Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

v čl. 5 odst. 1 písm. f). Podle žalobců platí, že pokud neexistuje účel (reálná možnost správní vyhoštění uskutečnit), zajištění pozbývá svého smyslu a stává se nezákonným. K tomu poukázali na rozsudky Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 12/2009 a 7 As 79/2010. Podle žalobců nemůže být naplněn účel jejich zajištění, neboť správní vyhoštění je v rozporu s českým právním řádem i s mezinárodními závazky České republiky a nemůže být realizováno. Dodali, že existují důvodné obavy, že v případě návratu do Iráku by jim hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců, a zároveň by došlo k porušení čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a čl. 3 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Žalobci zdůraznili, že jsou Jezídi a bojí se návratu do vlasti z důvodu svého náboženství. Konkrétně se obávali násilí ze strany islámského státu, měli strach o svůj život. Žalovaná označila jejich výpověď za smyšlenou

a účelovou, možnými riziky v zemi původu se však nijak individuálně nezabývala. Pokud měla žalovaná pochybnosti, zda jsou žalobci skutečně Jezídi a zda jim v případě návratu hrozí nebezpečí, mohla a měla se pro plné objasnění všech okolností případu vyptat žalobců na další podrobnosti. To ovšem neučinila, naopak žalobce zajistila automaticky, kdy reálnost návratu předjímal na základě obecných informací o bezpečnosti v Iráku, nikoli v konkrétní oblasti, odkud žalobci pochází, nebo ve vztahu k jejich náboženské skupině. Podle žalobců měla žalovaná před vydáním rozhodnutí o zajištění alespoň předběžně posoudit možné překážky správního vyhoštění a učinit si úsudek, zda je jejich vyhoštění alespoň potenciálně možné. Tuto povinnost žalovaná nenaplnila, neboť dostatečně nezjišťovala možnost existence vážné újmy v případě navrácení žalobců do Iráku, resp. se vůbec nevěnovala skutečnosti, že jejich rodina je vnitřně vysídlena, ani uváděným hrozbám ze strany milic. Žalobci uzavřeli, že žalovaná postupovala nepřiměřeně a v rozporu se zásadami činnosti správních orgánů, když je zbavila osobní svobody za účelem vyhoštění, které je fakticky nerealizovatelné.

Vyjádření žalovaného k žalobě

7. Žalovaná k výzvě soudu předložila správní spis a písemné vyjádření k žalobě, v němž navrhla její zamítnutí pro nedůvodnost. K věci uvedla, že žalobci navzdory tvrzenému ohrožení v Iráku nepožádali v cílové zemi, tj. v Německu, o mezinárodní ochranu a této možnosti nevyužili ani v České republice, což podle žalované svědčí o tom, že žalobci nehledají ochranu, ale lepší životní podmínky. Žalovaná na základě vyžádaných podkladů a obecně známých skutečností posoudila potenciální možnost realizace správního vyhoštění do země původu žalobců a byla nucena konstatovat, že správní vyhoštění žalobců do Iráku je potenciálně možné; toto posouzení shrnula na straně 6 napadeného rozhodnutí. Závěr žalované potvrdilo i později závazné stanovisko k otázce možného vycestování žalobců do země původu, které žalovaná obdržela po vydání napadeného rozhodnutí. K rozsudkům Evropského soudu pro lidská práva žalovaná konstatovala, že jsou nepoužitelné, neboť v těchto rozsudcích věk dítěte dosahoval maximálně tří let, zatímco žalobci b) je šestnáct a podle § 124 zákona o pobytu cizinců mohl být zajištěn, což ovšem žalovaná neučinila. Pouze se souhlasem obou žalobců a v nejlepším zájmu žalobce b) umístila žalovaná žalobce b) spolu se žalobcem a) do Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová uzpůsobeného a vyhrazeného pro zajišťování rodin s Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

děti. Žalovaná vyjádřila přesvědčení, že postupovala plně v souladu s právními předpisy a dobu zajištění stanovila v souladu s nimi a náležitě ji odůvodnila.

8. Podle žalované žalobci mylně argumentovali možností umístění do Příjímacího střediska Zastávka u Brna, kam žalovaná žádného cizince umístit nemůže, neboť toto zařízení spadá do gesce Ministerstva vnitra a je určeno pro žadatele o mezinárodní ochranu (žalobci o ni nepožádali). Žalovaná zvažovala využití zvláštních opatření za účelem vycestování podle § 123b

a § 123c zákona o pobytu cizinců. Zmínila § 123b odst. 4 tohoto zákona s tím, že bylo jednoznačně prokázáno, že cílem žalobců bylo Německo a že žalobci již jednou z České republiky nelegálně vycestovali. Využití zvláštních opatření označila žalovaná za neúčelné a vzhledem k poměrům žalobců rovněž nemožné; své závěry popsala na stranách 4 a 5 napadeného rozhodnutí. Stanovisko Veřejné ochránkyně práv ze dne 8. 6. 2017 považovala žalovaná za zastaralé a dodala, že při hodnocení nejlepšího zájmu žalobce b) bylo na stranách 3

a 4 napadeného rozhodnutí konstatováno, jaké služby včetně lékařské péče jsou v Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová poskytovány. Žalovaná nesouhlasila s názorem žalobců, že nezohlednila zranitelnost žalobce b). Zopakovala, že žalobce b) nezajistila, a proto podle platných právních norem nemohla jeho zranitelnost zohlednit. Doplnila, že vzala v potaz vůli obou žalobců zůstat pohromadě a neoddělovat se jeden od druhého.

Správní spis

9. Z obsahu správního spisu soud zjistil následující skutečnosti podstatné pro rozhodnutí o žalobě. Žalobci byli dne 4. 10. 2018 kolem 23:30 hodin kontrolováni ve vozidle Peugeot spolu s dalšími cizinci a zadrženi německou policií na odpočívadle Am Heidenholz u dálnice A17 v Německu. Při kontrole bylo zjištěno, že nemají platný cestovní doklad ani vízum. Dne 5. 10. 2018 v 14:00 hodin byli žalobci na bývalém hraničním přechodu Petrovice – Bahratal podle readmisní dohody mezi vládou České republiky a Spolkové republiky Německo převzati Policií České republiky a současně byl žalobce a) zajištěn podle § 27 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, následně v 16:00 hodin bylo zajištění překvalifikováno na § 27 odst. 2 téhož zákona. Žalobce b) byl zajištěn § 27 odst. 1 písm. d) uvedeného zákona v 14:10 hodin a zajištění bylo překvalifikováno na § 27 odst. 2 téhož zákona v 15:30 hodin.
10. Dne 6. 10. 2018 bylo žalobcům oznámeno zahájení správního řízení ve věci správního vyhoštění podle § 119 odst. 1 písm. c) bodu 1, 2 zákona o pobytu cizinců. Téhož dne byl se žalobcem a) sepsán protokol o výslechu, v němž žalobce a) uvedl, že asi před měsícem odletěl se svými bratry A. K. a žalobcem b) z Iráku do Turecka, kde jim převaděč sebral pasy. Odtud šli dva dny pěšky, až překročili hranice do Řecka nebo do Bulharska, poté jeli kamionem mezi kartony. Cesta trvala asi dvacet hodin, dojeli do České republiky nebo do Rakouska, byla tma, přestoupili do auta, které je převezlo dál, následně opět přestoupili do auta, které je dovezlo do Německa, kde je zastavila policejní hlídka. Převaděčům platil nejstarší bratr žalobců, který zůstal v Iráku. Cílem cesty žalobců bylo Německo, mají tam hodně příbuzných (bratra, bratrance

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

a dvě tety). Žalobce a) uvedl, že jeho otec zemřel, matka je v Iráku. On se rozhodl Irák opustit kvůli své bezpečnosti, protože je Jezíd a kvůli náboženství mu hrozí nebezpečí – jde jim po krku islámský stát. Žalobce a) přiznal, že si je vědom, že pro vstup do schengenského prostoru potřebuje vízum a tím, že nemá žádný doklad totožnosti ani vízum, porušuje zákony České republiky. Na otázku, zda chce, aby byl jeho nezletilý bratr umístěn do zařízení pro nezletilé nebo spolu se žalobcem a) do zachytného zařízení pro cizince, žalobce a) odpověděl, že mu matka v Iráku dala jeho bratra na starost a chtěla, aby na něj dohlížel, proto žalobce a) chtěl, aby byl jeho bratr umístěn s ním v zachytném zařízení pro cizince. Žalobce a) konstatoval, že v České republice nemá žádné vazby, je tu poprvé, nemá na koho se obrátit, aby mu poskytl ubytování nebo finanční výpomoc. Žalobce a) závěrem zopakoval, že mu v Iráku hrozí nebezpečí kvůli jeho náboženství, je ohrožen na životě. Téhož dne byl protokol o výsledku sepsán také se žalobcem b), který odpovídal shodně jako žalobce a).

11. Následně žalovaná vydala žalobou napadené rozhodnutí o zajištění žalobce a), které nabylo právní moci dne 6. 10. 2018. Na základě tohoto rozhodnutí byli žalobci umístěni do Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová. Současně byli poučeni o možnosti požádat o mezinárodní ochranu; této možnosti nevyužili.

Posouzení věci soudem

12. O žalobě soud v souladu s § 172 odst. 5 věta druhá zákona o pobytu cizinců rozhodl bez jednání, neboť žádný z účastníků řízení nenavrhл nařízení jednání a ani soud nepovažoval nařízení jednání za nezbytné.
13. Napadené rozhodnutí žalované soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy druhé prvního dílu zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), který vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věť druhé a třetí a v § 75 odst. 2 věť první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během třicetidenní lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí ve smyslu § 172 odst. 1 věty první zákona o pobytu cizinců. Povinností žalobce je proto tvrdit, že rozhodnutí správního orgánu nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních bodů musí soud přihlédnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
14. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
15. Nejprve se soud zaměřil na námitky zpochybňující postup žalované z důvodu nezletilosti žalobce b) a nutnosti zkoumat nejlepší zájem dítěte. Soud zdůrazňuje, že žalobci b) bylo v době vydání napadeného rozhodnutí již více než šestnáct a půl roku, tudíž byla žalovaná podle § 124 odst. 1 zákona o pobytu cizinců oprávněna rozhodnout nejen o zajištění žalobce a), ale též o zajištění žalobce b). Této možnosti žalovaná nevyužila, naopak přistoupila pouze k zajištění zletilého žalobce a), přičemž žalobce b) po celé řízení Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

považovala za účastníka řízení, vyslechla jej a také jej v záhlaví napadeného rozhodnutí označila za účastníka řízení a toto rozhodnutí mu doručila. Z uvedeného je podle názoru soudu zřejmé, že žalovaná plně respektovala procesní práva žalobce b), jehož v souladu s § 178 zákona o pobytu cizinců naprosto správně vnímala jako procesně způsobilého a takto s ním též jednala.

16. Rozhodně pak nelze souhlasit s tvrzením žalobců, že žalobce b) v napadeném rozhodnutí jakoby vůbec nefiguroval. Žalobci by si měli především uvědomit, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v řízení o zajištění žalobce a), a proto se jeho odůvodnění zaměřuje zejména na posouzení zákonných podmínek zajištění žalobce a). Vedle toho ovšem žalovaná v odůvodnění napadeného rozhodnutí řešila rovněž situaci žalobce b), přičemž poukázala na shodnou vůli obou žalobců zůstat spolu, tedy být umístěni v zařízení pro zajištění cizinců. V této souvislosti popsala podmínky panující v tomto zařízení s tím, že je tam pro nezletilého připraveno nejlepší možné zázemí, působí tam řada profesionálně vyškolených a vzdělaných sociálních pracovníků, kteří mají bohaté zkušenosti s prací s nezletilými, pomáhají jim překonávat traumata, podporují schopnost adaptace na nové prostředí, jejich rozvoj a integraci. Žalovaná dále uvedla, že vychovatelé směřují své činnosti k všestrannému rozvoji dětí, vše je přizpůsobeno věku dítěte, důraz je kladen bezpečí klientů a je zajištěna i péče psychologa (viz strana 4 napadeného rozhodnutí). Žalovaná tedy mimo jakoukoli pochybnost zohlednila při umístění žalobců do Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová i skutečnost, že žalobce b) je nezletilý, brala v potaz jeho nejlepší zájem spočívající v tom, aby zůstal se svým bratrem – žalobcem a), a neopomněla se vyjádřit i k otázce způsobilosti tohoto zařízení pro pobyt dětí.
17. Soud v této souvislosti pokládá za naprosto zásadní, že žalobce b) – byť je nezletilým dítětem ve smyslu mezinárodněprávních dokumentů, na které se žalobci odvolávají – je ve věku blízkém zletilosti, je podle zákona o pobytu cizinců procesně způsobilý a mohl být i samostatně zajištěn. V tomto kontextu se pak soudu veškerá argumentace žalobců poukazující na práva žalobce b) jakožto dítěte a na jeho nejlepší zájem coby základní kritérium jeví být spíše účelovou.
18. K argumentaci žalobců jednotlivými rozsudky Nejvyššího správního soudu, Krajského soudu v Brně i Evropského soudu pro lidská práva zdejší soud konstatuje, že se s uvedenými rozsudky seznámil a z hlediska skutkového stavu v projednávané věci je shledal zcela nepřiléhavými. Všechny uvedené rozsudky se totiž týkají velmi malých dětí, tj. dětí dosahujících v době zajištění jejich rodinných příslušníků (zpravidla matek) věku jednoho až tří let, zatímco žalobce b) byl v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí starší šestnácti a půl roku, tudíž se nacházel v naprosto diametrálně odlišné situaci, když věk dítěte je podle předmětných rozsudků Evropského soudu pro lidská práva – jak ostatně upozornili sami žalobci – základním kritériem, od kterého se pak odvíjí požadavky a omezení ve prospěch dítěte.
19. Žalobci by si dále měli uvědomit, že potřeby dětí se zásadně mění podle jejich věku, což znamená, že zcela jiné potřeby a s nimi spojené požadavky na zařízení, ve kterém mohou být umístěny, mají malé děti a zcela jinak na tom v daném ohledu jsou mladiství či dospívající jedinci, kteří se ve svých potřebách již blíží osobám zletilým. Se žalobci lze proto souhlasit, že by měl být brán speciální ohled na věk a zranitelnost dětí, což ovšem nelze automaticky vykládat jako argument ve prospěch žalobců, když šestnáctiletý žalobce Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

b) bez zdravotního postižení či vážného onemocnění na rozdíl od malých dětí již nevyžaduje nijak specifické podmínky. Argumentaci žalobců zmíněnými rozsudky nelze akceptovat ani z hlediska jimi uplatněných výtek proti délce zajištění, neboť zcela jinak je třeba vnímat přípustnou dobu zajištění a nutnost pobývat v zajišťovacím zařízení v případě malých dětí a v případě šestnáctiletého žalobce b), který je odpovědný za své protiprávní jednání, mohl by být zajištěn a omezen na osobní svobodě např. i v případě trestního řízení.

20. Žalovaná se podle názoru soudu náležitě zabývala všemi přípustnými alternativami k zajištění žalobce a), jak jsou upraveny v § 123b odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Žádné z těchto zvláštních opatření za účelem vycestování přitom v případě žalobců nepřichází v úvahu, neboť předpokladem pro užití těchto opatření je existence alespoň minimální vazby k České republice, resp. schopnosti zajistit si zde nějaké ubytování a zdržovat se tam, případně se hlásit policii nebo složit peněžní prostředky ve výši předpokládaných nákladů spojených se správním vyhoštěním, k čemuž žalobce a) neměl dostatek prostředků. Užití zvláštních opatření za účelem vycestování tudíž bylo v daném případě vyloučeno.
21. Soud ve shodě se žalovanou nepovažuje umístění žalobců do přijímacího střediska pro žadatele o mezinárodní ochranu za relevantní alternativu k umístění do zařízení pro zajištění cizinců, když zákon o pobytu cizinců s takovou alternativou vůbec nepočítá a žalovaná nemá kompetenci k umístění cizince do jiného zařízení než do zařízení pro zajištění cizinců. Pokud žalobci v této souvislosti poukazovali na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Azs 39/2015, případně na rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 41 A 71/2016, zdejší soud opakuje, že šlo o zcela odlišné případy týkající se velmi malých dětí, pro které musí být vytvořeny speciální podmínky. Ve vztahu k šestnáctiletému žalobci b) již rozhodně nelze hovořit o tom, že by Zařízení pro zajištění cizinců Bělá – Jezová, které bylo upraveno za účelem pobytu rodin s dětmi a nezletilých cizinců bez doprovodu, bylo místem pro jeho pobyt nezpůsobilým. V tomto směru shledal soud irelevantním také odkaz na stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 8. 6. 2017, od jehož sepsání navíc v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí uplynulo již více než patnáct měsíců.
22. K námitkám upozorňujícím na nutnost upřednostnit nejlepší zájem dítěte soud podotýká, že žalobci nijak neupřesnili, v čem konkrétně by měl nejlepší zájem nezletilého žalobce b) spočívat, resp. čím měl být porušen. Namítají-li žalobci, že silná přítomnost bezpečnostních prvků a složek má negativní dopady na psychické zdraví dítěte a že žalovaná nijak neprovéřovala individuální psychický stav žalobce b) a možné dopady jeho umístění do vězeňského prostředí, soud zdůrazňuje, že žalobci ani ve správním řízení, ani v podané žalobě netvrdili žádné konkrétní negativní psychické dopady na žalobce b) či jeho případné psychické problémy, tudíž žalované nemohla vzniknout povinnost se těmito otázkami samostatně zabývat a soud předmětnou argumentaci považuje za účelovou.
23. Žalobci by dále měli mít na paměti, že v České republice nikoho nemají a nedisponují ani cestovními doklady a vízy, které by jim umožnily se po České republice legálně pohybovat nebo ji opustit. K argumentu, že zajištění dětí nikdy nemůže být v jejich nejlepším zájmu, soud opakuje, že nezletilý žalobce b) zajištěn nebyl, pouze byl ubytován společně se svým bratrem, neboť nikoho jiného v České republice nemá.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

24. Soud připomíná, že žalovaná v napadeném rozhodnutí hodnotila i přiměřenost dopadů rozhodnutí do soukromého a rodinného života žalobců a zcela správně poukázala na absenci jakýchkoli vazeb žalobců k České republice a jejich protiprávní jednání (neoprávněný vstup a pobyt na území). Podle názoru soudu je z hlediska soukromého a rodinného života žalobců podstatné to, že v důsledku žalobou napadeného rozhodnutí nebyli od sebe odděleni a že jim žalovaná vycházejíc z toho, že nikoho jiného v České republice nemají, umožnila pobývat společně v zařízení určeném pro rodiny s dětmi a nezletilé cizince bez doprovodu, tj. v zařízení vyšší kvality oproti běžným zařízením pro zajištění cizinců. Žalovaná tedy postupovala přiměřeně, a to i ve vztahu k nezletilému žalobci b), jehož nezajistila, a respektovala pravidlo, že zbavení osobní svobody jednotlivce vždy musí být výjimečným opatřením, při nemožnosti uplatnit mírnější donucovací prostředky, musí trvat co nejkratší dobu a být úzce spjato s účelem zajištění.
25. K otázce délky zajištění soud připomíná, že podle § 125 odst. 1 věty druhé zákona o pobytu cizinců v případě rodiny s nezletilými dětmi nesmí doba zajištění překročit devadesát dnů. Tento požadavek žalobou napadené rozhodnutí respektuje, neboť uvedený limit překročen nebyl. Žalovaná přitom naprosto srozumitelně a logicky vysvětlila, proč přistoupila k zajištění žalobce a) na celých devadesát dnů, když popsala jednotlivé úkony, které musí během této doby učinit (opatřit náhradní cestovní doklad, což vyžaduje ověření totožnosti cizince, následně zabezpečit přepravní doklady včetně letenky, zajistit policejní eskortu a vykomunikovat převzetí cizince domovským státem), a označila též předpokládanou dobu trvání těchto úkonů, která v součtu odůvodňuje stanovení doby zajištění na plných devadesát dnů. S přihlédnutím k věku žalobce b) není podle názoru soudu tato doba nepřiměřená a rozhodně ji nelze srovnávat s dobou uvedenou ve výše zmíněných rozsudcích Evropského soudu pro lidská práva, které se týkaly dětí ve věku do tří let, s nimiž žalobce b) v žádném případě nemůže být srovnáván. Ani tato námitka proto není důvodná.
26. Poté soud přistoupil k posouzení námitek zpochybňujících realizovatelnost správního vyhoštění a poukazujících na nemožnost naplnění účelu zajištění. K povinnosti správních orgánů při rozhodování o zajištění zkoumat, zda je správní vyhoštění realizovatelné, existuje poměrně rozsáhlá judikatura Nejvyššího správního soudu. V rozsudku ze dne 15. 4. 2009, č. j. 1 As 12/2009-61, publ. pod č. 1850/2009 Sb. NSS, dostupném na www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud vyslovil, že „[n]ezbytným předpokladem pro rozhodnutí o zajištění cizince podle § 124 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky je úvaha správního orgánu o tom, zda je vůbec možné rozhodnout o správním vyhoštění cizince a toto rozhodnutí vykonat.“ Následně rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 23. 11. 2011, č. j. 7 As 79/2010-150, publ. pod č. 2524/2012 Sb. NSS, dostupném na www.nssoud.cz, upřesnil, že „[s]právní orgán má povinnost zabývat se v řízení o zajištění cizince podle § 124, § 124b nebo § 129 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, možnými překážkami správního vyhoštění, vycestování nebo předání tohoto cizince podle mezinárodní smlouvy v případech, kdy jsou mu tyto překážky v době rozhodování o zajištění známy nebo v řízení vyšly najevo. V takové situaci je povinen možné překážky před rozhodnutím o zajištění cizince předběžně posoudit a učinit si úsudek o tom, zda je správní vyhoštění, vycestování nebo předání cizince alespoň potenciálně možné. O zajištění cizince nelze rozhodnout, pokud zákonný účel omezení

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

osobní svobody cizince nebude pravděpodobně možné uskutečnit. Správní orgán je naopak povinen v takovém případě cizince neprodleně propustit na svobodu.“

27. Z citované judikatury tedy jednoznačně vyplývá povinnost žalované zkoumat, zda je správní vyhoštění žalobce a) alespoň potenciálně možné, přičemž se musí zabývat překážkami, které jí byly v době rozhodování známy nebo které vyšly v řízení najevo. Dále je třeba si uvědomit, že rozhodnutí o zajištění je vydáváno jako první úkon v řízení a ve velice krátkých lhůtách. Tyto skutečnosti pak ovlivňují i možnosti žalované při zkoumání reálnosti vyhoštění cizince, které je z podstaty věci toliko předběžné. Žalovaná proto logicky vychází jednak z vlastních poznatků o zemi, do které má být cizinec vyhoštěn, a jednak ze skutečností, které sám cizinec ve vztahu k dané zemi a případným důvodům bránícím vycestování uvede.
28. Požadavky na obsah odůvodnění rozhodnutí o zajištění cizince za účelem správního vyhoštění jsou tedy jasně dány. Soud však zdůrazňuje, že smyslem řízení o zajištění cizince není konečné posouzení otázky, zda má být tomuto cizinci uloženo správní vyhoštění, případně zda má být již uložené správní vyhoštění provedeno, ale pouze vytvoření podmínek pro to, aby tento hlavní účel mohl být realizován a nebyl předem zmařen tím, že se cizinec bude skrývat či se jinak vyhýbat realizaci správního vyhoštění z území České republiky. Při hodnocení odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí je nutno vzít v úvahu již shora zmíněnou předběžnost rozhodnutí o zajištění, která je zdůrazněna i tím, že toto rozhodnutí je prvním úkonem v řízení (srov. § 124 odst. 2 větu první zákona o pobytu cizinců), a správní orgán tak vychází z dosud nekompletních spisových materiálů, které však v daném případě dostatečně odůvodňují rozhodnutí o zajištění.
29. V rámci řízení o zajištění cizince se podle názoru soudu lze spokojit s argumentací žalované, že tvrzení příslušná tvrzení nebyla podložena žádnými důkazy a že v místě bydliště žalobců zůstala jejich matka spolu s dalšími příbuznými, kteří by s ohledem na stejné náboženské vyznání, jako mají žalobci, měli být rovněž ohroženi na životě, a přesto v zemi původu zůstali. Tuto výhradu žalované k argumentaci žalobců vyhodnotil soud jako zcela logickou, stejně tak jako její dovětek, že cílem žalobců bylo Německo, což rozhodně není první bezpečný stát na cestě z Iráku. Žalovaná navíc vycházela i ze zprávy o bezpečnostní a politické situaci v Iráku z března 2018. Pro účely vyhodnocení, zda existuje reálný předpoklad uskutečnění správního vyhoštění žalobce a), který byl za tímto účelem napadeným rozhodnutím zajištěn, považuje soud uvedená zjištění za dostatečná. S přihlédnutím k předběžnému charakteru rozhodnutí o zajištění a shora uvedeným specifikům tohoto řízení pak soud shledal, že žalovaná dostatečně odůvodnila, proč budoucí správní vyhoštění zajištěného žalobce a) pokládá za reálné. Požadavky citované judikatury tak byly naplněny a žalovaná i s ohledem na krátkou lhůtu pro vydání rozhodnutí a omezené možnosti zjišťování skutkového stavu neměla povinnost svá zjištění jakkoli dále doplňovat. Plně totiž postačovalo, že adekvátně reagovala na skutečnosti tvrzené žalobcem a) v průběhu správního řízení a opatřila si též zprávu o bezpečnostní a politické situaci v Iráku. Požadavky žalobců na další dokazování či zjišťování skutkového stavu přitom podle názoru soudu zcela překračují rámec daného správního řízení a mohou být uplatněny až ve vlastním řízení o správním vyhoštění. Předmětná námitka proto není důvodná. Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

30. S ohledem na výše uvedené soud uzavírá, že neshledal namítaná porušení právních předpisů a napadené rozhodnutí považuje za dostatečně odůvodněné (tudíž přezkoumatelné) i zákonné. Soud tedy v mezích žalobních bodů vyhodnotil žalobu jako zcela nedůvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
31. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobci neměli ve věci úspěch a žalovaná, již nad rámec běžné úřední činnosti žádné náklady nevznikly, ani náhradu nákladů řízení nepožadovala, proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Ústí nad Labem 13. listopadu 2018

Ing. Mgr. Martin Jakub Brus, v.r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.